

3. Науково-методологічне забезпечення формування кадрового потенціалу місцевого самоврядування в Україні: наук. розробка / авт. кол.: І.В. Козюра, А.О. Краснейчук, Ю.Г. Іванченко та ін.; за заг.ред. Ю.П. Сурміна, І.В. Козюри. К. : НАДУ, 2011. 52 с.

Коломийчук Наталія Михайлівна

*К.е.н, доцент кафедри фінансів ім. С. І. Юрія
Тернопільського національного економічного університету*

Матвійчук Мирослава Сергіївна

*Консультант відділу з питань гуманітарної та соціально-культурної
сфери виконавчого апарату Волинської обласної ради*

ПРАКТИКА ТА ПРОБЛЕМАТИКА ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі українська економіка перебуває у кризовому становищі, що створює певні передумови для здійснення фінансових правопорушень. Тому питання реформування системи здійснення державного фінансового контролю є актуальним у наш час. Водночас, дослідження теоретико-методологічних засад здійснення державно фінансового контролю є незавершеним.

Стосовно сутності „державного фінансового контролю” не існує єдиної думки. Із великої кількості підходів до тлумачення даного поняття, які можна зустріти у наукових публікаціях можна виділити наступні:

- а) діяльність законодавчих і виконавчих органів публічної влади;
- б) система активних дій і операцій стеження за функціонуванням будь-якого об’єкта управління в частині утворення, розподілу та використання ним фінансових ресурсів;
- в) один з видів або особлива форма державного контролю;

г) функція або елемент системи управління фінансами (фінансових відносин) тощо [4].

Розрізняють зовнішніх та внутрішніх суб'єктів здійснення державного фінансового контролю. Зовнішні - державні інституції, що спрямовують контрольні дії на діяльність як центральних, так і місцевих органів державної влади та місцевого самоврядування. Внутрішні - органи однієї системи, які перебувають в адміністративній підпорядкованості і які вирішують завдання, що стоять перед певним конкретним органом управління [1].

У діяльності органів державного фінансового контролю в Україні орган, який має статус вищого і не залежить від законодавчої або виконавчої влади, у чинних правових документах не встановлюється, а також органи державного фінансового контролю, які мають повноваження щодо контролю дотримання бюджетного законодавства, як визначається ст. ст. 110 – 113 Бюджетного кодексу України, не складають систему, оскільки мають не чітко визначений правовий статус і дублюючі та не в повному обсязі визначені повноваження [2].

Для оцінки ефективності здійснення державного фінансового контролю використовують цілу систему критеріїв та показників [7]. За даними Шевченко Н.В. сформуємо показники і характеристику критеріїв ефективності:

1. Результативності - результат діяльності контролюючого органу, обсяг коштів використаних з порушенням законодавства;
2. Дієвості - активність діяльності контролюючого органу;
3. Економічності - безпосередньо пов'язаний з обсягами кошторисного фінансування;
4. Інтенсивності - продуктивність діяльності контролюючого органу;
5. Динамічності - характеризує процес здійснення та результати контрольних заходів.

Вітчизняна система державного фінансового контролю має суттєві недоліки, серед яких можна виділити наступні:

1. Переважне застосування заходів подальшого (наступного) контролю, що дає змогу лише встановити факт наявного порушення, а не запобігти їх

здійсненню. На нашу думку, доцільно більше застосовувати процедури попереднього та поточного контролю.

2. Неусвідомлення важливості внутрішнього фінансового контролю.

3. Низький рівень дієвості механізму адміністративних стягнень. Сума штрафів здебільшого є меншою за фактично завдані збитки.

4. Постійне зростання фінансових порушень у сфері використання бюджетних коштів.

5. Неефективність законодавчого регулювання, внаслідок чого функції різних суб'єктів контролю перетинаються, що призводить до дублювання їхньої діяльності [6].

Основними завданнями системи державного фінансового контролю є організація і здійснення контролю за законністю, доцільністю, повнотою, своєчасністю та цільовим призначенням і використанням державних фінансових ресурсів; контроль за забезпеченням фінансової безпеки держави та ін [7].

На нашу думку, для реформування системи державного фінансового контролю необхідно застосувати досвід зарубіжних країн. Проте це не має бути «копіювання», варто враховувати національну специфіку. Так, у розвинутих країнах відсутній державний фінансовий контроль у формі інспектування, але в Україні – це єдиний дієвий засіб, тому недоцільно від нього відмовлятися. Серед особливостей здійснення державного фінансового контролю у зарубіжних країнах можна виділити наступні:

1) дотримання норм єдиного міжнародного нормативного документа у сфері державно-фінансового контролю;

2) пересування відповідальності за скоєння економічних злочинів з окремих посадових осіб на керівників;

3) функціонування спеціальних органів, які контролюють всю роботу державного апарату, а не лише бюджетно-фінансові питання [3].

Перспективним напрямом державного фінансового контролю є комплексний контроль за використанням бюджетних коштів державними

корпораціями, їх розрахунками з підрядними організаціями, дотриманням фінансової дисципліни, що вимагає однозначного законодавчого унормування функціонування таких корпорацій, відповідальності їх керівництва за результати фінансово-господарської діяльності й процедур зовнішнього контролю за їх роботою .

Система державно-фінансового контролю в Україні потребує структурних змін, оскільки зростають економічні злочини, дублюється робота контрольних органів. Реформування необхідно здійснювати, користуючись досвідом розвинутих країн.

Список використаних джерел:

1. Білоус В. В. Інституційні засади фінансового контролю в системі правового регулювання обігу публічних коштів / *Форум права*, 2011. № 2. С. 58-63.

2. Гетьманець О. П. Напрямки удосконалення законодавства щодо бюджетного контролю / *Юридична наука*, 2011. №2. С. 134-141.

3. Дейнеко Є.В. Державний фінансовий контроль: зарубіжний досвід і його адаптація до національного середовища / *Вісник університету банківської справи Національного Банку України*, №1(10). 2011. С. 289-292.

4. Пінькас Г.І. Фінансовий контроль: проблеми визначення категорії/ *Економічний простір*, 2011. №48/2. С. 150-158.

5. Садченко М.М. Роль міліції у здійсненні фінансового контролю: проблеми правового регулювання / *Митна справа*. 2011. № 3 (75). Частина 2. С. 210-215 .

6. Скоропад І.С. Державний фінансовий контроль в Україні: проблеми та шляхи реформування / *Науковий вісник НЛТУ*. 2011. Вип.21.3. С. 263-268 .

7. Чуль О.М. Система державного фінансового контролю: функціонування, проблематика, оптимізація / *Економічний простір*. 2011. №45. С. 193-202 .